

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільях і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Рішучий зворот.

—0—

Теперішні відносини в політиці австрійській описує *Руслан* так:

Абстиненція німецьких лібералів і націоналів в заповідженій на 26-го серпня с. р. вступній конференції стала певним доказом, що ті німецькі сторонництва пішли під безусловну команду Шенерера і що ціль їх змагань не є скріплене Австрії, але навпаки, що ціль їх змагань лежить поза її межами політичними, а средством до сеї ціли має бути неустаюча обструкція. Коли тим способом та „останна проба“, яку міністер-президент з поручення Корони робив для переведення *modus vivendi* поміж спорячими в Чехах сторонництвами, не повела ся, тоді природним способом мусів наступити рішучий зворот. Кабінет гр. Баденього не уступив, як сего бажали і сподівали ся обструкційники, але обдарений новими заявами повного довіря монарха і узброєний монаршим повномочієм звернув свою бачність в противну обструкційникам сторону, в сторону парламентарної більшости, до котрої доси не признавав ся, позаяк она утворила ся без і мимо его волі.

Маючи певні позначки, що заповіджена на 26. серпня конференція чеських і німецьких мужів довіря не відбуде ся задля абстиненції лібералів і націоналів, запросив сеніор парламентарної більшости п. Яворський членів парламентарної комісії правниці на засідане дн. 1. вересня с. р. а вчи-

нив се не тільки на кількоразове домагане сторонництв більшости а особливо Чехів, але також на виразну просьбу міністра-президента.

Дня 1-го вересня оживив ся знов будинок парламенту. На засідане прибуло 28 членів парламентарної комісії правниці (гр. Півніський і др. Лягінія виправдали свою неприсутність). З молодческого клубу явили ся: Енгель, Герольд, Пацак, Кафтан, Брзорад, Янда (замість недужого проф. Кайцля) і Странський; з чеського консервативного клубу: гр. Пальфі, гр. Сільва-Тарука, кн. Шварценберг, гр. Цедвіц і Папстман; з клубу центру: гр. Фалькенгайн і Трайінфельс; з польского кола: Яворський, Єнджейович, Рутовський, Дідушицький і Мадейський; з славянського християнсько-народного клубу: Барвіньський, Булят, Шустершич, Ферянчич, Грегорец і Спінчич (замість Лягінія); з католицкого людского клубу: Діпавлі, Ебенгох, Карльон; з румунського клубу: Поповічі (в заступстві Лупула).

Від 9-ої години відбували ся окремі наради репрезентантів поодиноких клубів, а відтак о годині 11-ій зібрали ся всі на спільне засідане, котре відкрив сеніор п. Яворський. Народа тривала до години 1-ої, хід нарад і ухвали признано строго довірочними, а по нараді видано слідуєчий комунікат:

„Парламентарна комісія правниці відбула нині засідане. Засідане відкрив голова езекутивного комітету заявою, що він не тільки на бажане більшости членів езекутивного комітету але також на виразне

бажане міністра-президента скликав збори председателів і парламентарної комісії більшости. П. Яворський додав дальше, що він уповажнений міністром президентом заявити, що правительство від тепер рішило ся глядіти підпори в більшости правниці. По тій заяві прийнято по довшій розправі одноголосно слідуєче внесене: „Репрезентанти більшости приймають з вдоволенем до відомости, що правительство рішило ся, глядіти підпори в сторонництвах більшости, і заявляють готовість, стоячи при засадах виложених в адресовім начерку і зазначаючи з притиском солідарне поступоване груп більшости, вибрати субкомітет, котрий з правительством має вести дальші переговори.“

Субкомітет зложений з председателя езекутивного комітету п. Яворського і председателів клубів: Герольда (в заступстві Енгля), гр. Пальфі, Ді Павлі, Єнджейовича (віцепрезеса кола), гр. Фалькенгайна, Шустершича (котрий у вересні має функції проводу в клубі, в на случай его перешкоди: Барвіньського або Булята) і Поповічі (в заст. Лупула) і референта адресового начерку Дідушицького, мав пополудни о год. 3-ій нараду з міністром президентом, котра тривала 2 години і довела до повного порозуміння між правительством а субкомітетом. Очевидно предметом нарад була справа скликаня ради державної (між 20. а 30-им вересня) і способи, якби забезпечити правильне функціоноване парламенту. Розуміє ся само про себе, що найважнішим до того способом буде зміна регуляміну в дусі постанов прийнятих в парламентах французским і англійским.

Амброзій Остапкевич.

Оповідане

Данила Млаки.*)

(Дальше.)

„Рад би я, братику ожелити ся, бо таке жите навкучило ся, надоїла мені неодна біда, але сам я не оженю ся; хіба трафить ся яка добра душа, щоби про мене й заговорила, мене засватала та оженила, то не кажу, але самому мені годі ожелити ся.“

„Я тебе засватаю і оженю, я тобі вибрав вже гарну і господарну панну, та неодного треба тобі впречи ся, бо як она тебе побачить з твоім вражим ріжком, та такого, як ту тепер стоїш, то лише ждати ме сїдої коси, як мала-б за тебе піти. Тепер треба всі гидкі привички покинути, гарно виголити ся, вичесати ся, щоб ти панні на перший раз сподобав ся...“

„Добре, мій Сергію, що лиш скажеш, все робити му“, промовив мило Амброзій.

„На Івана Богослова поїдемо у старости до пана Хабайла; у него є гарна лавна Пелагія, мов для тебе вихована; гляди лиш, щоби собі нову одєжу справив, бо у сій, що маєш, годі тобі між чесних людей показати ся: гляди, щоб чоботи дохтем не воняли, та щоб і вражий

ріжок дома остав ся: гляди, щоби ся з панною розумно розмовляв, щоби ся кожде слово розмислив, заким вимовиш. Та все, як будеш їсти, пити, стояти чи сидіти, все на мене поглядай, щоб я тобі очима дав знак — як може що не до ладу.“ сказав я з усміхом.

„Що лиш забажеш, мій брате, все зробю!“ промовив Амброзій.

„Гляди, Амброзю, щоб все було як слід“, сказав я ему, попрощав ся та й пошкандибав домів.

Не міг я через кілька днів відвідати мого Амброзю, бо такої роботи назбирало ся, що годі було й ради дати; та чую від людей, що Амброзій їздив до Снятина та з собою кравця і шевця привіз. Дуже був я цікавий зобачити, що там собі мій Амброзій нового справив. Три дні перед Іваном Богословом приходжу я до него: показує він мені новий капелюх, нову дзубу (расу) з доброго сильного сукна і чоботи нові-сенські, — а сурдут кравці ще кінчили... виджу, що Амброзій і обголений і вичесаний, мов він міняний... Дивлю ся та сам собі віри не даю, а так тішу ся, наче-б я сам мав женити ся. Думаю я собі: от з бід я ще й чоловіка зробив.

„Оттак я люблю, Амброзю“, кажу я, „ще щоб і твоя мова і твої привички відмінили ся, то я-о з тобою і до вишманьского протопопа у старости пішов. Гляди, щоби ся покинув твої дивні привички, а за три неділи, як Бог віка допустить, у тебе на весілю погуляємо.“

„Щоби ся чув, мій брате, як я з тобою навить і в ночі говорю, щоб не загикнути ся, та щось розумного до купи скласти“, каже Амброзій, та так тішить ся, такий щасливий наче-б він у раю.

„То мене тішить, що ти послухав моєї братної ради, та слухай, що я тобі ще скажу: завтра рано їду я на ярмарок, та гляди, щоб ти рано на Івана був у місті, щоб я на тебе там не чекав; а відтам поїдемо до пана Хабайла.“

„Добре, Сергію“, сказав він, „ще не зоріти ме, як я вже буду в дорозі.“ Попрацавшись, я пішов домів.

Другої днини поїхав я до Садагури. Добрий був ярмарок, худоба добре платила; я й свою худібку продав, переночував у кума, та рано вийшов на місто з моім сином Павлом, виглядаючи мого брата. Ходжу по торговниці, чую — хтось мене з-заду вдарив по плечах, гукаючи: „Здорові були, пане Сергію!“

„А, то ви, пане Хомо, дай Боже здоровля!“ сказав я, обертаючись.

„Ми вчера вас очікували після вашої колишньої обіцянки. Чекали ми, чекали, покіль не задрімали.“

„Я сьогодні до вас збираю ся, лише ще очікую мого брата; він безбаром має надїхати.“

Так розмовляв я з Хомою, аж дивлю ся — іде якийсь в кастровім капелюсі і довгий

В четвер 3-го вересня відбуло ся о год. 10-ій друге поновне засідане парламентарної комісії більшости, на котрім прийнято до відомости справоздане субкомітету з переговорів з правительством а при тім переведено ще довшу розправу про політичне положене.

День 1-го вересня е отже многоважним і рішучим зворотом не тільки міністерства гр. Баденього в сторону правиці, але взагалі многоважною зворотною хвилею в політичнім розвою Австрії. Подія зближеня і порозуміня між правительством а правцею викликала велике пригноблене поміж обструкційниками, котрі числили або на уступлене кабінету і прихід нового ліберального міністерства, або на розвизане парламенту. Рахуба не дописала і з того очевидно великий лемент, що в Австрії мають тепер правити без і против Німців. Тимчасом в дійсности правліне буде відбувати ся без і против обструкційників, запаморочених тевтонством. Наспіла пора, щоби й славянські народности дійшли до належного їм права, але передовсім же правцею вельми трудна і мозольна задача: зломати обструкцію і привернути нормальне функціонуване парламенту і до переведеня сеї задачі подало свою руку правительство.

З'їзд письменників.

В найновішій числі „Зорі“ редактор Александер Борковський подає таких кілька гадок про проєктований з'їзд наших письменників:

Близько сорок літ придивляю ся пильно, уважно і з повною свідомістю справам нашим. Бачив я щасливі веселі хвилі молодого жару Русинів; бачив майже перші заходи надійної роботи народної, хоч і початі недосвідченими і немудрими молодечими силами. Бачив опісля бодай

розмахи праці більше свідомої цілий, розумної, з'організованої; і радів щирою душею, як і всі ми раділи, видячи заноручку красної долі. Незгода була все; бо де-ж її не буває? А ще-ж у Русинів вона річ конечна; ми без неї і жити й дихати не годні. Але такої страшної розтїчи, яка запанувала тепер, і такого загального роз'ярєня я ще не зати́мив. Нам на кождім ступні і з кождим днем усуває ся земля зпід ніг. Народ з нужди іде в світ за очі, хоч би й на неминучу загибуню. Те, що остає на ріднім сьмітї, ледво животіє. Щорічний недорід збільшає і так вже страшну нужду. Жидова нас обєла; діти наші по школах або польщать ся, або нічого не учать ся. Закони і права для нас лише на папери. А ми вовком дивимо ся один на другого, або просто боїмо ся один другого. Один другого лає, чи е за що, чи нема, просто тільки длятого, бо той належить до иньшої парафії; а тільки тепер тих парафій, то вже й не знати гаразд. Один з другого кпить, глузує. Тих, що сили свої стомили в роботі для добра громадського, що вік свій працювали, як уміли і могли, може не завєгди мудро, але завєгди щиро і безкористовно, — тих називають тепер неробами, кепкують з їх безголовія. Але-ж знов ті самі, що лають других безголовими, й самі те-ж нічого не роблять, бо, мовляв, безголові нероби і самі нічого не роблять і другим не дають робити. Але шкода й говорити об єім: лише гіркий стон вириває ся з груди, а раду на те дати не моя голова ні сила. Досить, що при такій розтїчї годі надїяти ся з'їзду, а ще менше якихсь путящих наслідків, коли би таки прийшло до з'їзду. От вже й тепер з нагоди самого тільки виявленого бажаня з'їзду накидає ся хтось мокрим рядном на „Руску Бєсїду“ за заряд театру та грозить, що товариство письменників, котре щойно мало би повстати на з'їзді, повинно той заряд „Бєсїди“ відобрати. Грізба се пуста; так само пуста, як давна вже грізба про відобране „Народного Дому“ (що правда, дуже потрібне й бажане) кацапам; все-ж таки вона не заохотить наших письменників до однодушного з'їзду. Не красше-ж би вложити у програму з'їзду, як слушно, також справу театру: якими заходами би его двигнути і збезпечити ему гарний розвій і поступ? Не красше-ж би помогти „Бєсїді“ словом і ділом, доброю радою і щирою працею в управі театру? Адже-ж ті, що колись там мали би взяти театр у свої руки, можуть і тепер легко се зробити: можуть вступити в члени „Бєсїди“, коли може ними не е, датись вибрати до

рясі, а в руці держить величезну мазницю. Дивлюсь, приглядаю ся, та думаю собі: капелюх кастровий та мазниця якось не годить ся; приглядаю ся лїпше, а то мій Амброзій. Господи! воляла ся земля запастися підо мною, як мав би я его зобачити з тою величезною мазницею. Мов опарений кинув ся я на бік, шепнув моему Павликові, щоб Амброзій завернув до фіри та сказав, що я до него зараз прийду.

Хлопчина побіг, а я почав мого Хому нїсенїтницями заговорювати, а в конєць не знав, що робити, та запросив Хому на шклянку червоного вина.

Випили ми вино, — Хабайло поїхав, щоб дома лад зробити, а я побіг мов несамовитий до Амброзія.

Приходжу, а він стоїть коло воза та все ще тримає мазницю в руках.

„Ти таким уродив ся, та таким і згинеш,“ гукнув я до него. „Хто-ж видів у кастровім капелюсі з мазницею по містї ходити. А-диви, яка ряса заляпана дохтем, мов жидівський кафтан. Я стаю з Хабайлом серед ринку, а він іде проти нас з мазницею!“

„Та я не знав, що Хома тут,“ промовив застрашений Амброзій.

„Так,“ кажу, „то лиш Хома видить, а другі люди ні?“

„Та мені дома догось минув ся, а віз так скрипів, що годі було їхати в гості...“

„То добре ти задумав, та не добре зробив. Було цілєтати твого наймита по догось, а самому було тут лишити ся. Подиви ся, які твої руки нечисті!“

„Ні,“ каже він, „я вже обтер догось в чоботи.“

„Відонько-ж моя солоня, дихонько-ж мое

гірке! та-ж я казав тобі дома, щобсь не масти в чобіт догтем. Вези біду до Кракова, все біда однакова... І руки заляпані догтем, і ряса заляпана догтем, і чоботи заляпані догтем, а ти їд з ним до чесних людей у старости... Горенько мое перчене! — А покажи-но мені, який тобі сурдут ті сьятиньські кравці вшили?“

Розгорнув він, дивлю ся я, а то не сурдутина, як чесні люди носять, але якийсь диявольський фрак — і кущий, і вузкий, а гузики блищачі, що аж за очі хапає.

„Ні, дій ся воля Божа, а я з тобою не поїду. Наговорили ему щось ті сьятиньські кравці, а він собі таке справив, що ні до людей, ні до Бога... бодай же тебе сьвята Пятниця мала!“ гукнув я на Амброзія, що аж жиди з коршми повиходили. Проминула горячка і я почав і сяк і так розмішляти; оттак розмішляючи вивав мені на ум мій милий кум. Він має всьлякі сурдуди, той мені стане у пригоді. От і кажу я до Амброзія:

„Піди, обмий руки, обітри чоботи, та обхар ся, а я зараз прийду та поїдемо до Хабайла.“

„Не бануй, братику, та я хотїв як найліпше,“ сказав він і пішов обхарити ся. Тимчасом я пішов до мого кума, позичив від него статний новий кафовий сурдут і принїс моему братови.

„Тут маєш,“ кажу, „новісенський сурдут; убереш ся в него, як зближати мемо ся до Хабайла; диви ся, щобишь его не поваляв, бо відтак новий відкупиш.“

„Як око в голові, так его шанувати му,“ сказав Амброзій, та з радости аж підскочив.

Вирадив я мого Павлика з моїми кіньми

виділу, прийняти на себе справи театральні, та й годі можуть доказати, що уміють. В тім певно ніхто їх не спиняв би, а ще й сказали би їм щире сердечне спасибіг. Так зробив би вський, кому справді перша річ добро народне, а не та чи инша парафія. Негативною критикою нігде нічого не вдїє ся: але у нас цвите-процвітає критика лише негативна.

Отже перша і конечна річ: хто хоче бодай тільки думати на правду о з'їзді, нехай передовсім нане ся живуцїю-цілюцїю водицї з тої, мовляв, ріки забутя та забуде про вські парафії і домашні невзгоди. Иньша річ, чи се можливе, чи можна у нас тепер найти де тої водицї.

Друга річ: Коли не зможуть приїхати письменники з закордонної України, то те-ж виїде велика хіба, бо е багато дуже важних справ, до котрих доконче треба би нам наших братів і їх голосу. Але се мабуть знов марна надїя!

Коли би, що найскорїше й буде, не могли приїхати українські письменники, тоді на мою гадку треба би доконче змінити й саму назву з'їзду; инакш готов би він випасти не дуже то поважно, або навіть й сьмішно. З'їдуть ся самі галицькі письменники: тоді буде їх маленька жмінка. Або з'їдуть ся всьї письменні, хоч би навіть самі тільки „друковані“; тоді виїде віче письменних, а не з'їзд руских письменників.

У нас письменників далеко менше, ніж би хто гадав. Поки чоловік лише читає, то гадає, що їх страх багато; нехай же стане „друкувати,“ тоді побачить, що їх дуже мало. Кількох редакторів, кількох професорів та учених, — от і майже всьї наші письменники! Їх вський знає, бо вони самі себе друкують. Але їх не багато; у вськім разі ледво чи дорівнують вони числом третій часті „учених“ з 1848. року. А які то письменники — з малими виїмками — ті инші, що своїми іменами так збогацують нашу галицьку літературу, се найліпше знають бідолашні редактори, котрим припала незавидна доля друкувати їх твори.

Пришлють що з України, то одно буде гарне, инше слабше або й зовсім слабе та пусте; але у всьім видно письменницю дбалість і форму, так що майже й найслабшу річ можна без сорому дати до друку. Докинеш там і сям другу кронку над і, поправиш десь якусь букву, от і готове. Як жеж прийде галицке, то передовсім ледво десяту часть присланих творів можна вибрати до ужитку; над иншим лише дармо час тратиш, читаючи. А й в тім, що ви-

домів, а сам сїв я з Амброзієм на его віз. Кость луснув батїжком і ми не в довгїм часі побачили хату пана Хабайла.

Хомова хата стояла на горбочку, дим з коми́на горі здіймав ся. Як показав я моему братови, що там панна Пелагія мешкає, він лиш побілів та почав убирати ся в сурдутину. Пхає праву руку в лівий рукав, видить, що не так ськидає; знов зайшла ліва рука в правий рукав, і так була-б та робота не скінчила ся, як би я ему не поміг.

„Щось мені млієно коло серця, Сергію,“ каже він до мене, „може-б ми домів вернули ся та колись иньшим разом поїхали; мене щось так у горлі стягнуло, що й слова промовити годі.“

„То все дурничка, все то мене ся, ти лиш уважай, що говориш і робиш,“ сказав я сьміючись до него та гукнув на Костя, щоб поганяв конї. За хвилию опинились ми перед хатою Хабайла.

Вийшов старий на ганок, а я до него: „Чи радї ви гостям, пане Хабайло?“ а старий Хома мені; „Риба рибою живе, а ми людми; — не дурно сорока скриготала, она нам гостей казала.“

Тимчасом Амброзій, злізаючи з воза, зачепив ся у ступень і трохи не впав. Вже перша рекомендація, думаю собі, як так і дальше буде, то наш Амброзій не тільки без молодой, але і без носа домів верне. Поздоровкалі ся ми з Хомою, а він все до нас: „з гостем і Бог приходить до хати; прошу до хати, мої милі гостеньки!“

Входимо до хати, а мій Амброзій зачепив кишєнею у клямку від дверей, та кишєня тільки шаррр... Се друга рекомендація, думаю я собі, дай Боже й більше.

„Сїдайте, мої гості, щоб усе добре сїдало!“

береш, яка-ж крайна недбалість! Знання мови понайбільше дасть Віг: всяка неможлива суномішка добра; часом визначні прикмети українських письменників, як „вмірати, знімати, писати, читати“ і т. п. побачиш вдуми з такими-ж визначними прикметами галицької мови, як „водов, дїтина“ і т. п.; до того слова польські, російські і всяка инша всячина. Часом навіть у голосніших письменників стрінеш крайні книжки з граматики: „сказав їй“, а „сказав її“ — то все риба. О якихсь слідах реторики, інвенції, диспозиції, часто й мови нема; тим менше о увазі на стиль взагалі, а на руский зокрема. А коли би хто загнав ся так далеко, що ждав би правильної правописи і інтерпункції, того спиткав би дуже гіренький завід; руский письменник, що сам не друкує своїх творів, не звик на такі дрібниці уважати — *grosse Geister geniert nichts!*

Присилає один письменник навіть широко друкований вже і з голосним іменем, якийсь твір, котрому я не умів би навіть за найбільшу нагороду вигадати пригожої назви, і жадає, щоб помістити в „Зорі“, але доконечно зробити також — відбитку. Ну, я радію, що така слава честь робить „Зорі“. Аж тут читаю і очам своїм не вірю! Що се? Друкувати: сором мені і ще більший сором авторови; пропала на віки его слава! Перерабляти: колиж бо нема що, бо й змісту нема ніякого! З того часу погадав я собі: не всякому духови йми віру! В редакції виправлять, виглядають, а то й перераблять до нащадку, коли бодай зміст найде ся якийсь: і виїде письменник, часом навіть не аби-який; ба в додатку і сам він радий-прерадлий, що як то він гарно написав! А читаєш в писемі, аж воно ні до чого. Вір же тільки тим і в тих, що друкують самі у власній редакції.

Тим то й в „Зорі“ доси галицькі письменники заняли заледво третю часть місяця, вчисляючи уже в те й розвідку пересадженого на галицький ґрунт України проф. Грушевського і всі ті дрібнички, що походять від редакції. Колиб і се відчислити: то що лишить ся тоді? А вже не з химери редактора воно так, а з невідпертої конечности. По зробленім досвіді вже аж боязко запрошувати галицького письменника до участі: бо запросити, то ніби й береш обовязок друкувати те, що запрошений пришло; а то готово виїти, що ніяк друкувати. Уже там, хто ласкав, нехай сам присилає!

Отож то на мою гадку ліпше би уладити

припрошує нас Хома, а я додав сміючися: „щоб і старости сїдали“ і посїдалисьмо.

Відчинили ся з другої хатчини двері і панна Пелагія і Катерина увійшли в комнату, витаючи нас солоденько: „Добрий вечір!“ — „Дай Боже здоровлячко, панночки мої гарні!“ гукнув я, а пан Хома до мене: „Се моя старша дочка, Пелагія, а се молодша, Катерина.“ — „Що-б здорові були та румяні на поготові тримали, бо хороші нівроку“, заговорив я, а мої панночки тільки зарумяніли ся та прохали нас сїдати. Але я замість сидіти, взяв мого Амброзія за руку та кажу до них: „Се мій брат Амброзій, дяк з долішньої церкви, з нашого села, ще нежонатий.“ Ми з Хомою оба зареготали ся на цілу хату, наші панянки ще гірше почервонїли, а Амброзій став серед хати мов камінний стовп та ні чичирк.

Посїдали ми з Хомою, а Амброзій глянув на нас та й собі сїдає. Балакаємо ми то про се, то про те, а я все очима на панну Пелагію; та чим більше на неї дивлю ся, тим красша она мені здає ся, тим гарнійша она, а як що заговорить, то мов та перенелічка в пшениці бе.

Зачали ми з Хомою про бжоловодство говорити. Довго балакав я про ту Божу мушку, оглядаю ся, а мій Амброзій сїв коло паннів, чую — сміють ся, наслухаю — Амброзій розмовляє щось про любов, про щирість, розказує про якийсь дівич-вечір, про вечерницю, та навіть не закине ся. Відай дівочі карі очи, думаю я, та румяне личко і чорні брови его розум просвітили... Зітхнув я з-тиха, а мені наче тяжкий камінь з грудий упав.

(Дальше буде)

зїзд руских письменників і прихильників рускої науки і літератури.

Але се очевидно дрібниця: як звав, так звав. Важнійша річ — програма зїзду. Уже й доси висказано деякі бажання що до програми; всеж таки чи не найліпше було би зійти ся чим скорійше бодай львівським письменникам і прихильникам рускої науки і літератури, уложити проект програми і оголосити до прилюдної дискусії, з котрої описля могла би виїти програма оконечна. Поки-що дискусія є трудна і не богато до чого здала ся, хоч, розуміє ся, і не вадить коли тільки веде ся спокійно і предметово. Львів через липень і серпень був майже пустий, то й нікому було сходити ся. В вересні воно вже потроха можливе, бодай підготовити дещо, поки на жовтень позїздять ся вже всі. Річ ясна, що начерк програми може виїти і відки-інде, не доконче зо Львова, — або й від одної дотепної людини, не доконче від якогось гурту.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 4. вересня 1897.

Краєвий президент гр. Гоес повернув з своєї інспекційної подорожи з Серету.

Буковинський виділ краєвий відбуде сьогодні пополудни засіданє в справі будови добродійного інституту з нагоди ювілею 50-літнього панованя нашого цїсаря.

Вступні іспити при черновецьких гімназіях висшій і низшій вже покінчені. Також закінчено вступні іспити до т. зв. рускої паралельки. Про се ми напишемо ще осїбно, а тепер вже мусимо зазначити, що багато руских дїтей вписувало ся до німецьких відділів, так, що вже другого дня — іспити мали відбувати ся дня 1-го, 2-го і 3-го с. м. — дирекції заявили, що нема вже місця в першій класі, бо они вже й так переповнені. Цікаво, що тепер мають робити решта дїтей: учити ся приватно чи може утратити один рік лише тому, що шкільні власти не постарали ся о відповідне число відділів першої класи! Справа ще не порішена кр. радою шкільною.

Зїзд радикальної партії скликають пп. др. Іван Франко і Михайло Павлик до Львова на дни 19-го, 20-го і 21-го с. м.

Болгарські звичаї. З Бургас в Болгарії доносять, що перед кількома днями хотїли кілька болгарских урядників знасилити господиню Елену Кронер, котра від богатых лїт має в Штарк-Загора свою реставрацію; а коли она спротивила ся паним урядникам, они єї сильно побили. Она пішла жалувати ся до префекта, але той замість їй допомогти, казав єї жандармами видалити з краю. Аж на інтервенцію австрійського консуляту єї увільнено. Она фізично і маєтково знищена.

Край без поліції і арештів. На острові Іселяндії нема ні арештів ні поліцаїв і ніхто за ними не тужить. За тисячу років були там лише два злодії. Один, автохтон, украв був одно ягня, але судня сконстатував, що се він зробив з нужди, і одинокою карою було те, що его країни знесли для него і его родини домашне знарядє, вибудовали дім і подарували річи і ціле стадо ягнят. Другий злодій вкрав 18 вівців з корнестолубовости; але що то був чужинець, то его сейчас видалили з краю.

Коні в капелюхах. В Лондоні хотять убирати коні в капелюхи. Почин до сего дав рапорт англійського консуля в Бордо, де коні пишуть ся капелюхами вже від давна. Щоби виказати позиток з них, доносить консул, що при тамошнім кіннім трамваю що року кількнайцять коний гинуло від сонїчного удару, а від часу вировадженя капелюхів випадки такі не лучають ся зовсім. Надіслані консулем моделі соломяних капелюхів відослано зараз до одної з найбільших англійських фабрик капелюхів з соломі. Капелюхи єї мають широкі криси, діри на уха і стяжки до завязуваня під боро-

дою. Товариство опіки над звірятами замовило таких капелюхів значну скількість.

Забавив ся в пана. Відомі нашим читателям крадежи в спальних вагонах підчас руху поїздів на шляху між Віднем а Карльсбадом і Віднем а Краковом; відомо також, що підозріне подїїї упало на якогось офіцира, котрий в часі першого випадку крадежи находив ся також ніби між пошкодованими і до протоколу, який списано з пошкодованими на залїзници, він записав ся під таким назвищем, якого в військовім шематизмі нема. Полїція мала побіжний опис его подоби, а агентам єї впа в око сими днями у Відни подібний офіцир в мундурі з зеленими вилогами і жовтими гузиками. В гостинниці записав ся він яко Йосиф Клем з Праги. За ним стали агенти наглядати тим більше, що у військовім шематизмі нема при полку, котрий має зелені вилоги офіцира, щоби так звав ся. Коли-ж побачили его оногди, як виїшов одягнений по цивільному, приарештували его, а на поліції він признав ся, що єновнив всі відомі крадежи на залїзници. Показало ся, що мнимий офіцир є дезертиром з босаньско-герцеговинської армії, зове ся Барисич, а при війську заавансував був троха низше, бо лиш на простого жовніра. Найдено при нїм золотий годинник і 300 зр.

Згоріли мільйони. В палаті інтендантури скарбу і дирекції льотерійної в Римі вибух в середу огонь, котрого причину доси не висліджено. Коли прибула сторож огнева, згоріли вже два поверхи і покрівля завалила ся. Шкоду не можна було доси обчислити, бо в касах мали бути кілька мільйонів паперового гроша і цінних паперів. Побують ся, що підчас огню згинули також люди.

Енергічні Американки. В Емстовн, в північно-американській державі Канзас, дістали ся всі міські уряди, почавши від бурмістра, жєнщинам. Маючи власть в руках, ужиткував єї гарний пол на піднесенє моральности у поганого пола людского, а іменно постановлено знести одним замахом всі доми гри, де їх мужі, братя і сини тратили час, гроші і здоровлє. Однак урядники міста не бавили си в ухваленє нових устав, але взяли ся чисто по американськи до річи. Зібравши ся одного вечера в значнім числі і узброївши ся в топорі, сокири і т. п. інструмента, напали енергічні невісти на один льокаль, де мужчини віддавали ся газардовій грі. Мужчини, що були в льокалю, не ставили опору тим новочасним амазонкам і ратували ся втечею, а они цілковито понищили внутрішнє урядженє шулерні і порозбивали бочки, повні горівкою і портером. Топви народу, що приглядали ся крізь вікна тому нищеню, давали вираз своему задоволеню, але се таки не перешкодило їм уїти ся з радости і вирабляти авантури, супротив котрих жіночі власти показали ся цілком безсильними.

Брук із глини. В Сполучених Державах північної Америки вводят брук із глини, названої „кльїкер“. Такий брук твердший від гранїту, не нищить ся за 15 лїт і дешевший, ніж камінь. Управа міста Варшави хоче завести у себе такий брук і старає ся о увільненє тої глини від цла.

Телеграми „Буковини“.

З дня 4-го вересня 1897 року.

Відень. Екзекутивний комітет приняв одноголосно повідомленє пересправ субкомітету з правительством і поручив субкомітетови вестн дальше переговори над жаданями сторонництва.

Відень. Донесеням деяких часописий о ріжницях між заступниками католицкого народного сторонництва а иньшими сторонництвами більшости заперечують презеси сторонництва, вказуючи на однодушність висше поданої ухвали.

